

ORTAKLAŞA VE ZİNCİRLEME SORUMLULUK

I- YASAL DÜZENLEMELER

1) Borçlar Kanunu 50.maddesine göre “Birden fazla kişiler birlikte bir zarara neden olmuşlarsa, sorumluluk derecelerine bakılmaksızın ve eylemlerinin türü yönünden bir ayırım yapılmaksızın, zarar görene karşı, her biri ayrı ayrı zararın tamamından ortaklaşa ve zincirleme sorumlu olurlar.”

Gene Borçlar Kanunu’nun 51.maddesine göre “Birden çok kimseler değişik nedenlerle aynı zarardan sorumlu olurlarsa, zarar görene karşı ortaklaşa zincirleme sorumlu olurlar.”

Zarar gören, bu iki hükme dayanarak Borçlar Kanunu 142.maddesine göre zararının tümünü zincirleme sorumlulardan birine karşı açacağı bir dava ile isteyebileceği gibi, sorumluların hepsine karşı açacağı tek dava ile de isteyebilir.

Yasa’nın 141.maddesi gereğince zincirleme sorumluluk (teselsül), ister yasalardan ve ister sözleşmeden doğmuş olsun, bu kuraldan yararlanma hakkı yalnızca zarara uğrayanın, daha geniş bir deyimle, alacaklıdır.¹

2) 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun 88.maddesine göre de, birden fazla kişi tazminatla yükümlü bulunuyorsa, bunlar ortaklaşa ve zincirleme sorumlu tutulurlar ve BK. m.141’e göre borçlulardan her biri borcun “tamamından” sorumludurlar.²

3) **Zarar görenin kusurunun bulunmaması durumunda, sorumlular arasındaki kusur dağılımının araştırılması ve ayrıntıları ile belirtilmesi gerekmez.**³ Öğretide, birden çok kimsenin birlikte bir zarara neden olmaları durumunda, zarar görene karşı her birinin ayrı ayrı “zararın tamamından” sorumluluklarına “**dış ilişki**” ve kendi aralarında (kusur oranlarına ve sorumluluk derecelerine göre) zararın paylaşımına “**iç ilişki**” denmektedir.⁴

Sorumlulardan biri, zararın tamamını alacaklıya (zarar görene) ödemişse, alacaklının yerine geçerek, iç ilişkide, payına düşenden fazlasını diğer zincirleme sorumlulardan isteme hakkını kazanır. Borçlar Kanunu 146.maddesi 1.fıkrasında “Kendi payına düşenden fazla ödemedede bulunan borçlunun, fazladan ödediğini, öteki borçlulara dönüp isteme hakkı vardır” denilmiş; maddenin 2.fıkrasında da “Dayanışmalı borçlulardan birinden alınamayan miktarı, öteki borçlular, eşit olarak ödemek zorundadırlar”denilmiştir. Borçlar Kanunu’nun 147.maddesinde de, kendi payından fazla ödemedede bulunan borçluya 146.madde ile tanınan dönme (rücu) hakkı yeterli görülmeyerek, ayrıca “**ardılık**” hakkı tanınmıştır. 147.maddeye göre “Dayanışmalı borçlulardan her biri, ödemiş olduğu miktar oranında, alacaklının haklarına ardıl (halef) olur.”

4) Zarar gören (alacaklı), sorumlulardan yalnızca birini dava edip ödetme kararı aldıktan sonra, alacağını alamadığı sürece, öteki sorumlulara karşı aynı alaktan dolayı dava

¹ HGK. 24.06.1983, E.1981/9-533 - K.1983/724 (YKD.1984/6-839)

² 19.HD. 02.04.1993, E.1992/8679 – K.1993/2410 (YKD.1993/11-1702)

³ 11.HD.24.02.1989, 1275-1106 (Yasa HD. 1990/6-873, no:337) - 11.HD. 27.04.1989, E.1988/5361 – K. 1989/2636 (Yasa H.D. 1990/6-873, no: 338) - 11.HD.10.10.1995, 6294-7366 (G.Eriş, age., sf.684, no: 164) - 11.HD. 22.12.1988, 5480-7823 (Network Yazılım)

⁴ Dr.Murat Canyürek, Müteselsil Borçlulukta Dış ve İç İlişkiler, 2003 Vedat Kitapçılık, sf.23 vd., 207 vd.

açmasına ve mahkemece de, aynı alacak için iki kez ödetme (ödetmede tekerrür) söz konusu olmamak kaydıyla, yeni bir ödetme kararı verilmesine yasal bir engel yoktur.⁵

Borçluların borçtan büsbütün kurtulabilmeleri, alacaklının alacağına tamamını almış olması veya alacağına bir bölümünden kendi isteğiyle vazgeçmiş olması durumunda söz konusu olabilir. (BK.m.145/1) Bunun tersinin kabul edilebilmesi için, ya alacaklının dayanışmalı sorumluluk (teselsül) isteğinden vazgeçmiş olması , ya da böyle bir vazgeçmenin durumdan kesin olarak anlaşılması gerekir.⁶

5) Zorunlu sigortalarda sigortacı, taşımacının ve işletenin sorumluluğunu belli bir oranda (poliçedeki limite kadar) üstlenmiş bulunmakla, **sigortalısının kusur oranına göre değil, poliçedeki sınırı aşmamak üzere “tam” tazminat ödemekle yükümlüdür.** Sigortalısının kusuru söz konusu olmaksızın sigorta tazminatını ödeyen sigortacı, kazaya karışan diğer sorumlunun kusuru oranında ona ve sigortalısına karşı dönme (rücu) hakkını kullanabilir. (B.K.m.146-147) Mahkemelerce bir yanlışlık yapılmakta, sigortacıya sigortalısının kusuru oranında tazminat ödetilmektedir. Oysa, Borçlar Kanunu'nun 50-51 ve 141-142 maddeleri ile 2918 sayılı KTK m.88'e göre ortaklaşa ve zincirleme sorumluluk yönünden işleten ile sigortacı arasında bir ayırım yoktur.⁷

Öte yandan, sigortacının kusura göre sorumlu tutulması, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 85-86 ve 95.maddelerine de aykırıdır. Yasa'nın 95.maddesine göre:

“Sigorta sözleşmesinden veya sigorta sözleşmesine ilişkin kanun hükümlerinden doğan ve tazminat yükümlülüğünün kaldırılması veya miktarının azaltılması sonucunu doğuran haller zarar görene karşı ileri sürülemez.”

⁵ Zarar gören (alacaklı), bir müteselsil borçluyu dava edip ödetme kararı almış olsa bile, alacağını alamadığı sürece, diğer müteselsil borçlulara karşı aynı alacaktan ötürü dava açmasına ve mahkemece de “ödetmede tekerrür etmemek” kaydıyla, tahsil kararı verilmesine yasal bir engel yoktur. (4.HD.16.02.1979, E.1978/8214 - K.1979/2031) (YKD. 1980/1-29) - Müteselsil borçlulardan birine karşı açtığı davadan alacağını alamayan davacının ilk davada almış olduğu kesinleşmiş karar, diğer müteselsil borçluya karşı dava açmasına engel oluşturmaz. Önceki davanın davalısından tahsil imkânı olmadığına anlaşılmasına göre de davanın reddi doğru olmayıp, işin esasına girilerek deliller toplandıktan sonra sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmediğinden kararın bozulması gerekmiştir. (11.HD.16.03.1995, 498-2039) (Kazancı Yazılım)

⁶ Borçluların borçtan tamamen veya kısmen kurtulabilmeleri, alacaklının bilfiil tatmin edilmiş bulunması halinde mümkündür. (İfa ve takas) Bunun aksinin kabul edilebilmesi, ya alacaklının teselsülden açıkça feragat etmiş olmasına , ya da böyle bir feragatin durumdan kesin olarak anlaşılmasına bağlıdır. (Yukardaki 4.HD.16.02.1979 gün E.1978/8214 - K.1979/2031 sayılı kararın devamı) (YKD. 1980/1-29)

⁷ Örnek karar: 17.HD.08.06.2004, 5095-7139 (Yargı Dünyası, Kararlar Özel Sayısı, 2004/Eylül-Ekim,sf.178)

II-ORTAKLAŞA VE ZİNCİRLEME SORUMLULUĞA İLİŞKİN YARGITAY KARARLARINDAN ÖRNEKLER

1) Birden çok kişilerin birlikte bir zarara neden olmaları durumunda, zarar görenin, zararının tümünü zincirleme sorumlulardan yalnız birine karşı açacağı bir dava ile isteyebileceği gibi, sorumluların hepsine karşı açacağı tek dava ile de isteyebileceğine ilişkin kararlar:

Birden çok kimsenin birlikte neden oldukları zarardan sorumluluklarını düzenleyen BK. 50.maddesi ya da birden çok kimsenin değişik nedenlerle aynı zarardan sorumluluklarını düzenleyen aynı Yasa'nın 51.maddesi ile yine BK.142.maddesi hükmü gereği, davacı, tüm zincirleme sorumluların hepsinden veya birinden zararın tamamını veya bir bölümünü istemekte özgürdür.

(HGK.15.05.1996, E.1996/21-104 - K.1996/341) (Yasa HD.1996/7-1110 , No:413)

İki aracın kusurlu hareketinden kaynaklanan tazminat davasında, her iki sürücü ortaklaşa ve zincirleme sorumlu olduklarından, davacı tüm zararını bir sürücüden isteyebilir.

(4.HD.04.11.1986, 6633-7528) (Yasa HD.1987/6-878, No:344)

Haksız fiilin oluşumunda belli bir kusur olan davalı, bu fiilden zarar gören ve kusuru bulunmayan davacıya karşı, BK.nun 50.maddesi uyarınca zararın tamamından diğer fail ile birlikte müteselsilen sorumludur.

(11.HD.01.10.1992, E.1991/2392 - K.1992/9394) (YKD.1992/12-1877)

Birden çok kimsenin birlikte neden oldukları zarardan sorumluluklarını düzenleyen BK. 50.maddesi ya da birden çok kimsenin değişik nedenlerle aynı zarardan sorumluluklarını düzenleyen BK. 51.maddesi uyarınca ve aynı Yasa'nın 142.maddesi hükmüne dayanarak davacı, zararının tümünü zincirleme sorumlulardan birine karşı açacağı bir dava ile isteyebileceği gibi, sorumluların hepsine karşı açacağı tek dava ile de isteyebilir.

(HGK.24.06.1983, E.1981/9-533 - K.1983/724) (YKD.1984/6-838)

2918 sayılı Yasa'nın 88.maddesine göre, aynı zarardan sorumlu olan kişiler müteselsil (ortaklaşa ve zincirleme) sorumludur. BK'nun 141.maddesine göre müteselsil borçlulardan her biri borcun tamamından sorumludurlar. Kusurun bir kısmının dava dışı üçüncü kişide olduğunun sonradan ortaya çıkması davalının zararın tamamından sorumlu tutulmasına engel değildir.

(19.HD.02.04.1993, E.1992/8679 - K.1993/2410) (YKD.1993/11-1702)

Kazada birden fazla kişi tazminatla yükümlü bulunuyorsa, 2918 sayılı Yasa'nın, tam müteselsil sorumluluk esasını getirdiği ve talepte bulunulduğu gözetilerek müteselsil ödetme kararı verilmelidir. 2918 sayılı Yasa'nın en önemli yeniliklerinden biri, tam müteselsil sorumluluk esasını getirmesidir. Konuyla bağlantılı olan 88.maddesinde "bir motorlu aracın katıldığı bir kazada, bir üçüncü kişinin uğradığı zarardan dolayı, birden fazla kişi tazminatla yükümlü bulunuyorsa, bunlar müteselsil olarak sorumlu tutulur" denilmektedir. Davacı, yasadaki kaynaklanan bu hakkına dayanarak ve açık bir anlatımla "müteselsil" ödetme isteğinde bulunmuştur. Bu yön gözetilmeden yazılı şekilde karar verilmiş olması doğru görülmemiştir.

(19.HD.18.10.1999, 3345-6006) (YKD.2000/3-421)

Birden çok kimsenin birlikte neden oldukları zarardan sorumluluklarını düzenleyen Borçlar Kanunu'nun 50-51 ve 141. maddeleri gereği alacaklı zarara sebebiyet veren tüm

müteselsil borçluların hepsinden veya birinden zararın tamamını veya bir kısmını istemekte serbesttir. (21.HD.23.02.1999, 692-686)

Taşımacının olayın vukuunda kısmen dahi olsa kusurlu olması, zararın tamamen tazminini gerektirip, taşınan yolcunun müterafik kusuru (kusura katılımı) bulunmadıkça, kısmi kusur hali, taşıyıcının zarardan kusurla orantılı olarak indirimli sorumluluğuna yol açamaz. (11.HD.25.12.1990, 5114-8438)

Davacı, yolcu olarak bindiği takside seyahat ederken, meydana gelen kazada yaralanmış, bu nedenle maddi ve manevi tazminat davası açmıştır. BK. 50.maddesine göre, birden fazla kimseler birlikte bir zarara neden oldukları takdirde ortaklaşa sorumlu olurlar.

(11.HD.31.01.1994, 2855-573)

Davalı taşıyıcıdır. Yolcunun kusuru olmamak üzere, taşıyıcının kusuru hangi oranda olursa olsun, taşıyıcı, yolcuya karşı tüm zarardan sorumludur.

(11.HD.22.06.1995, 4039-5306)

Davacının yolcu olduğu otobüs ile karşıdan gelen kamyon çarpışmış ve bu olayda davacı yolcu yaralanmıştır. Bu eylemde, davalılar arasında, davacıya karşı ortaklaşa ve zincirleme sorumluluk ilkesi bulunduğundan, davalılar arasındaki kusur oranlarının değişmesinin bu davada davacıya karşı ileri sürülemeyeceğine göre, davalıların sorumluluğuna ilişkin hükmün onanması gerekmiştir.

(11.HD.10.10.1995, 6294-7366)

Dava taşıma sözleşmesine dayalı olarak açıldığından, taşıyıcı, yolcusuna karşı zararın tamamından sorumlu olması gerekir. Mahkemece bu husus dikkate alınmadan, manevi tazminatın takdirinde kusur oranında değerlendirme yapılması doğru görülmemiştir.

(11.HD.23.10.1995, 6939-7845)

Zarar görenin kusuru yoksa, taşıyıcı kısmen sorumlu da olsa, zararın tamamından sorumludur. (11.HD. 01.07.1998, 5426-4886)

Zarar gören (alacaklı), bir müteselsil borçluyu dava edip ödetme kararı almış olsa bile, alacağını alamadığı sürece, diğer müteselsil borçlulara karşı aynı alacaktan ötürü dava açmasına ve mahkemece de “ödetmede tekerrür etmemek” kaydıyla, tahsil kararı verilmesine yasal bir engel yoktur.

(4.HD.16.02.1979, E.1978/8214 - K.1979/2031) (YKD.1980/1-29)

Birden fazla kimseler çeşitli nedenlerle, birlikte bir zarara neden olmuşlarsa zincirleme sorumlulukları sözkonusu olur. Davacı, zararın tazminini her birinden isteyebileceği gibi, yalnız birinden de isteyebilir.

(4.HD.14.05.1998, E.1997/11472 - K.1998/3393) (Yasa H.D.1999/3-341, -no:163)

Kazaya neden olan araçların malik ve sürücüleri değişik nedenlerle zarar görene karşı eksik teselsül hükümlerine göre sorumludurlar. Buna göre, davalıların herbirinden zararın tamamı istenebilecektir.

(11.HD.29.05.2006,E.2005/6194 - K. 2006/6411) (İBD.2006/5-2263)

2) Sorumluların ortaklaşa ve zincirleme “zararın tamamından” sorumlu tutulmaları gerekirken, kusur oranlarına göre tazminat ödenmesine karar verilmesinin yanlış olduğuna ilişkin karar örnekleri:

Davacının olayın meydana gelmesinde hiçbir kusuru bulunmamaktadır. BK'nun 50.maddesi gereğince birden çok kimseler birlikte bir zarara sebebiyet verdikleri takdirde, zarar görene karşı müteselsilen sorumludurlar. Hal böyle olunca davacı, olayda kusuru bulunan kimselerin tamamını dava edebileceği gibi, her birini ayrı ayrı da dava edebilir ve uğradığı zararın tamamını isteyebilir. Olayımızda davacı, zararın tamamını müteselsil borçlulardan biri olan davalı işverenden istemiştir. Bu durumda, mahkemece, gerçekleşecek zararın tamamından davalının sorumlu tutulması gerekirken, yazılı düşüncelerle, sadece kusuru oranında sorumlu tutulmuş olması isabetsiz olup, bozmayı gerektirmiştir. (9.HD.26.05.1988, 6120-5838)

Borçlar Yasası m.141 hükmüne göre alacaklı müteselsil borçlulardan yalnız birinden borcun tamamını isteyebilir. Yerel mahkemenin, istemi ve yasa hükmünü gözetmeden davalıyı ancak kusuru oranında ödenceyle sorumlu tutması usul ve yasaya aykırıdır.

(4.HD.30.09.1997, 4351-8967) (Yasa HD.1998/2-207, no: 68)

Davacının yolcu olarak bulunduğu aracın, diğer davalı Orman İdaresinin işleteni ve diğer davalının sürücüsü olduğu araçla çarpışması sonucu yaralanmıştır. Davacı, bindiği aracın ve diğer davalıların hukuka aykırı eylemleri sonucu zarar gördüğünden, her iki aracın da işletenleri ve sürücüleri Borçlar Kanunu'nun 50.maddesi gereğince zincirleme sorumludurlar. Davacının bu olayda kusuru olmadığına göre, sorumluların herhangi birinden zararının tamamını isteme hakkı bulunmaktadır. Davacı da bu yöntemi izleyerek işletenlerden biri hakkında dava açtığına göre, yolcu olarak bindiği aracın sürücüsünün kusurunun indirilmesi yukarıda açıklana ilkeye uygun düşmemiştir. Bu yön gözetilmeden diğer araca isabet eden kusur oranında indirim yapılması usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

(4.HD.20.03.1997, E.1996/13134 - K. 1997/2736)

Davacı ile davalılardan biri arasında yolcu taşıma sözleşmesi bulunmaktadır. Bu davalının, davacının işçilerini salimen taşımadığı, istihdam ettiği sürücünün de kusurlu olduğu sabittir. Söz konusu davalı akdi yükümlülüklerini yerine getirmediğinden, diğer davalılar da sıfatları itibarıyla sorumludur. Davalılar davacıya karşı çeşitli nedenlerle sorumlu olduklarından, davacının zararlarından müteselsilen (ortaklaşa ve zincirleme) sorumlu tutulmaları gerekirken, kusurları oranında tahsile karar verilmesi hatalıdır.

(HGK.26.12.2001, E.2001/11-1011 K.2001/1183) (Yargı Dünyası, 2002/5-45)

Haksız eylem davalıların birlikte hareketleri sonucu meydana gelmiş ve davacılar zarar görmüştür. Bu durumda, BK.nun 50-51.maddeleri uyarınca davalılar birlikte sorumludurlar. Mahkemenin yasal düzenlemeyi gözetmeden davalıların ayrı ayrı kusurları oranında sorumluluğuna karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

(4.HD.06.03.2003, 1126-2314) (Legal H.D. 2003/3-917)

Zincirleme sorumlulukta olaya birlikte sebebiyet verenlerin olaydaki sorumlulukları oranında tazminata hükmedilemez; sorumluların hepsi tazminatın tamamından sorumludur. BK.nun 142.maddesi uyarınca zarar gören, zararın tümünü borçluların birinden isteyebilir. Mahkemenin buna rağmen davalının kusur oranı üzerinden tazminat belirleyip hüküm kurması yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

(4.HD.27.11.1997, 6751-11203) (Kazancı Yazılım)

Davacılar zincirleme sorumluluk isteminde bulduklarından ve ilk davada davalı gösterilenleri hısım göstermek zorunda olmadıklarından, taraflar arasındaki dış ilişki itibariyle, zararın tamamını karşı araç ve işleteninden isteyebilirler. Şu durumda, ölenin olayda kusuru olmamasına ve ortaklaşa zincirleme tahsil istemi bulunmasına göre, maddi tazminatın tamamı yerine kusur oranları gözetilerek, davalıların maddi tazminatın bir kısmından sorumlu tutulmaları usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

(4.HD.27.01.2005, E.2004/9753 - 2005/424) (Kazancı Yazılım)

Dava, yolcu taşıma sırasında meydana gelen trafik kazasıyla nedeniyle maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir. Davacı vekili gerek ilk dava dilekçesinde ve gerekse açılıp bu dava ile birleştirilen ikinci dava dilekçesinde, kazaya sebep olan davalılar hakkında zincirleme (müteselsil) sorumluluk hükümlerine göre istekte bulunmuştur. Ödetilmesi istenilen zarar, davacı ve kızının yolcu olarak bulunduğu davalı otobüsün, diğer davalı araç ile çarpışması sonucunda oluşmuştur. Borçlar Kanunu'nun 51.maddesi 1.fıkrası hükmünce birçok kimseler çeşitli nedenlerle sorumlu oldukları takdirde, haklarında birlikte zarara neden olan kişiler hakkındaki aynı Yasa'nın 50.maddesinin 1.fıkrası hükmü uygulanır. Buna göre, somut olayda tüm davalıların kusurlu oldukları belirlendiğine göre, yukarıda sözü edilen kural gereğince, davalıların meydana gelen zararın tamamından sorumlu oldukları ve bu sorumluluğun zararın kendi kusurları dışında kalan bölümü için de diğerleri ile birlikte ortaklaşa ve zincirleme sorumlu oldukları gözetilmeksizin, yazılı şekilde belirlenen tazminatın kusur oranlarına göre tahsiline karar verilmesi doğru görülmemiştir.

(11.HD.08.05.2000, 3042-3886)

Davacıların desteği davalıya ait minibüste yolcu iken, diğer davalı yönetimindeki otomobil ile minibüsün çarpışması sonucu ölmüş, diğer davacı da yaralanıp yaşam boyu sakat kalmıştır. Bilirkişi raporunda sürücülerden biri 6/8 ve diğeri 2/8 kusurlu bulunmuş; mahkemece, aktüer bilirkişi raporunda belirlenen miktarların fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak kaydıyla, davalı tarafların kusur oranlarına göre bölüştürülmesine karar verilmiştir. Davalıların tazminatın tamamından ortaklaşa ve zincirleme sorumlu tutulmaları gerekirken, mahkemece kusur oranlarına göre paylaşım yapılarak tahsile karar verilmesi doğru görülmediğinden, hükmün bu nedenlerle bozulması gerekmiştir.

(11.HD.04.02.1991, E.1989/8697- K.1991/539)

BK.nun 50.maddesi uyarınca birden çok kimse birlikte neden oldukları zarardan dolayı müteselsilen sorumlu olup aynı yasanın 142 nci maddesi hükmüne göre, davacı zararın tümünü müteselsil sorumlulardan biri aleyhine açacağı bir dava ile isteyebileceği gibi, sorumluların hepsi aleyhine açacağı tek bir dava ile de talep edebilir. Davalıların kusurlu oldukları belirlendiğine göre, yukarıda sözü edilen kural gereğince davalıların meydana gelen zararın tamamından sorumlu oldukları ve bu sorumluluğun zararın kendi kusurları dışında kalan bölüm için de diğerleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen olduğu gözetilmeksizin, yazılı olduğu şekilde belirlenen tazminatın davalıların kusur oranlarına göre tahsil edilmesine karar verilmesi doğru görülmemiştir.

(11.HD.20.10.2003, 5198-9613) (Kazancı Yazılım)

Dava dilekçesinde istem konusu meblâğın davalılardan müştereken ve müteselsilen tazminine hükmedilmesi istendiği halde, hüküm fıkrasında teselsül hükümlerine aykırı ve davalıların kusur oranlarına göre sorumluluklarını ayırıştırır biçimde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. (10.HD.12.04.1999, 2378-2426)

Davalılardan her biri zararın tamamından sorumludur. Davalılarından biri hakkındaki davanın ertelenmesi (âtiye taliki) nedeniyle, bu davalının 3/8 kusuru karşılığındaki miktarın zarardan indirilerek tazminata hükmedilmesi yerinde değildir.

(19.HD.15.11.1993, 908-7691) (YKD.1994/8-1319)

Müteselsil sorumlulukta zarar gören, dilediği sorumluya başvurabilir. Bu nevi sorumlulukta borçlulardan her biri zararın tamamından sorumludur. BK. m.142 uyarınca zarar görenin dilediği borçluya başvurma hakkı vardır; dilerse sorumlulardan birine, dilerse hepsine veya bir kısmına karşı dava açabilir. Somut olayda davacı, araç malikine, sürücüsüne, her iki araca ait sigorta şirketine karşı ortaklaşa ve zincirleme dava açmıştır. Davanın zincirleme sorumluluk esasına göre açılmış olmasına, bütün davalıların (mükerrer tahsile sebebiyet vermemek kaydı ile) kabul edilen zararın tamamından sorumlu olduklarının kabulü, yazılı şekilde gerekirken karar verilmesi isabetli olmamıştır.

(17.HD. 08.06.2004, 5095-7139) (Yargı Dünyası, Kararlar, 2004/Eylül-Ekim,sf.178)

3) Zarar görenin kusuru yoksa, sorumlular arasındaki kusur dağılımına bakılmayıp, zararın tamamından sorumlu olacaklarına ilişkin Yargıtay kararlarından örnekler:

Zarar görenin müterafik kusurunun (kusura katılımının) tespit edilememesi halinde, davalılar arasındaki kusur oranlarının ayrıntıları ile belirlenmesi gerekmez.

(11.HD.24.02.1989, 1275-1106) (Yasa H.D. 1990/6-873, no: 337)

Davalı taşıyıcıdır. Yolcunun kusuru olmamak üzere, taşıyıcının kusuru hangi oranda olursa olsun, taşıyıcı, yolcuya karşı tüm zarardan sorumludur.

(11.HD. 22.06.1995, 4039-5306)

Zarar görenin kusuru yoksa, taşıyıcı kısmen sorumlu da olsa, zararın tamamından sorumludur.

(11.HD. 01.07.1998, 5426-4886)

Taşımacının olayın vukuunda kısmen dahi olsa kusurlu olması, zararın tamamen tazminini gerektirip, taşınan yolcunun müterafik kusuru (kusura katılımı) bulunmadıkça, kısmi kusur hali, taşıyıcının zarardan kusurla orantılı olarak indirimli sorumluluğuna yol açamaz.

(11.HD.25.12.1990, 5114-8438)

Dava taşıma sözleşmesine dayalı olarak açıldığından, taşıyıcı, yolcusuna karşı zararın tamamından sorumlu olması gerekir. Mahkemece bu husus dikkate alınmadan, manevi tazminatın takdirinde kusur oranında değerlendirme yapılması doğru görülmemiştir.

(11.HD.23.10.1995, 6939-7845)

Davacıların murisinin kazaya maruz kalan otobüsün içerisinde yolcu bulunduğu ve kazanın oluşunda murise kusur izafesi mümkün olmadığına göre, tesbit edilen tazminatın tamamına hükmetmek gerekirken, otobüs şoförünün kusuruna izafeten %40 indirim yapılarak hüküm tesisi isabetsizdir.

(11.HD.01.03.1979, 947-984) (İKİD.1979, sf.6829)

Kusursuz olduğu bir kaza nedeniyle uğradığı sakatlığa bağlı sürekli kısmi işgöremezlik zararından dolayı zarar görene, diğer sorumlulara rücu hakkı saklı kalmak şartıyla, kusur oranına bakılmaksızın belirlenen tazminatın tamamının davalı tarafından ödenmesine hükmedilmelidir. (BK m.41 vd., 51, 141, 142, 146)

Davacı vekili, davacının seyahat ettiği trenin kapalı olan penceresinden gelen taşın başına çarpması sonucu sol gözünü kaybettiğini, yol güvenliğini sağlamayan, istasyon sınırları içerisinde güvenlik önlemlerini almayan davalı taşıyanın bundan sorumlu olduğunu ileri sürerek hesaplanan maddi ve manevi tazminatın kaza tarihinden başlayarak faiziyle birlikte davalıdan tahsilini istemiştir.

Davalı vekili, davalı işletmenin gerekli önlemleri aldığını, asayiş ve güvenliğin asıl sorumlusu olan İçişleri Bakanlığı'na davanın ihbarı gerektiğini, davalı işletmenin kusuru bulunmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, kazaya ilişkin belgelere, tanık anlatımlarına, kusur, işgöremezlik oranı ve tazminata ilişkin raporlara dayanılarak, kazada davalı Demiryolları İdaresi'nin %10 ve ihbar edilen İçişleri Bakanlığı'nın ise %90 oranında kusurlu buldukları, davalı Demiryolları İşletmesinin sorumluluğunun kusuru ile orantılı ve sınırlı olduğu gerekçesiyle, maddi ve manevi tazminatın % 10 kusur karşılığının davalıdan tahsiline karar verilmiştir. Oysa, zarar görenin kusuru bulunmamasına göre, sorumlular arasındaki kusur dağılımına bakılmayıp zararın tamamının davalı Demiryolları işletmesinden tahsiline karar verilmesi gerekirken, davalının kusur oranı ile sınırlı olarak hüküm kurulması doğru görülmemiştir.

(11.HD.26.02.2004,E.2003/13528 K.2004/1766) (Batider,2005/ Sayı:2, Sf.267)

Yayımlandığı yer: Legal Hukuk Dergisi, 2007/Ağustos, sayı:56, sayfa:2543-2550

III- SİGORTA ŞİRKETLERİNİN ORTAKLAŞA VE ZİNCİRLEME SORUMLULUK ESASINA GÖRE TAZMİNAT ÖDEYECEKLERİNE İLİŞKİN HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI UYARISI

Tarih : 20.05.2008

No : 2008/25 (Sektör duyurusu)

Bilindiği üzere 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu motorlu araç işletenlerini, işleteni oldukları motorlu araçların kullanımı nedeniyle üçüncü şahısların uğradıkları bedeni ve mala gelen zararlardan sorumlu tutmuş ve bu sorumluluğun zorunlu olarak Karayolları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (Trafik Sigortası) teminatına bağlanmasını öngörmüştür. Bu kapsamda Trafik Sigortası poliçesi tanzim eden sigorta şirketleri sigortalı motorlu araç işletenlerinin sorumlu oldukları trafik kazalarında oluşan bedeni ve mala gelen zararları, kaza tarihi itibarıyla Müsteşarlığımızın bağlı bulunduğu Bakanlıkça tespit edilen, asgari teminat tutarları ile sınırlı olmak üzere karşılamak zorundadırlar.

Motorlu araç işletenlerin sorumluluğu kusura dayanmamakta olup işleten, 2918 sayılı Kanunun 86 ncı maddesine göre, kendisinin veya eylemlerinden sorumlu tutulduğu kişilerin kusuru bulunmaksızın ve araçtaki bir bozukluk kazayı etkilemiş olmaksızın, kazanın bir mücbir sebepten veya zarar görenin veya bir üçüncü kişinin ağır kusurundan ileri geldiğini ispat ederse sorumluluktan kurtulabilecektir.

Konuya ilişkin olarak 2918 sayılı Kanunun 88 inci maddesi,

"Bir motorlu aracın katıldığı bir kazada, bir üçüncü kişinin uğradığı zarardan dolayı, birden fazla kişi tazminatla yükümlü bulunuyorsa, bunlar müteselsil olarak sorumlu tutulur."

Birden fazla kişinin sorumlu olduğu durumlarda, bunlar arasındaki ilişki bakımından zarar, olayın bütün şartları değerlendirilerek paylaşılır. Özel durumlar ve özellikle araçların işletme tehlikeleri, zararın iç ilişkide başka türlü paylaşılmasını haklı göstermedikçe, işletenler ve araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahipleri kusurları oranında zarara katlanırlar."

hükmünü amir olup bu kapsamda zarar gören kişilere karşı anılan zarardan sorumlu bulunan kişiler ve bu kişilerin trafik sigortacıları müteselsilen sorumludurlar.

Nitekim aynı kanunun, zarar görenlerin haklarını talepte esas alınan müteselsil sorumluluğa uygun olarak, 98 inci maddesinin 2 nci fıkrası,

"Birden çok aracın karıştığı bir trafik kazasında zarar gören kişiler, araçların sigortacılarından herhangi birine veya 108 inci maddede belirtilen durumlarda Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabına başvurarak zararın giderilmesini isteyebilirler. Giderleri ödeyen sigortacı veya Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı, ödediği miktarın sorumluluk oranlarına göre paylaşılmasını talep edebilir."

esasını öngörmüştür.

Yukarıda yer alan hükümler uyarınca birden çok aracın karıştığı bir trafik kazasında hak sahiplerinin tazminat taleplerinde işletenlerin **kusur dağılımı bir önem taşımamakta bu dağılım sorumlular arasındaki iç ilişkide dikkate alınmaktadır.** Müteselsil sorumluluk gereği **hak sahipleri, zarardan ayrı ayrı değil müteselsilen sorumlu bulunan kişilerden herhangi**

birine karşı tazminat taleplerini ileri sürebileceklerdir. Trafik sigortacıları veya 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 14 üncü maddesi uyarınca Güvence Hesabı, 2918 sayılı Kanununun 86 ncı maddesi kapsamında işletenin ve ona bağlı olarak sigortacının sorumluluğunu etkileyebilecek olan kusur durumunu nazara alarak, ancak işletenler arasındaki kusur dağılımını dikkate almadan, kaza tarihi itibariyle geçerli sigorta limitleri çerçevesinde zararı karşılamak zorundadırlar. Ancak tazminatı karşılayan sigorta şirketleri veya Güvence Hesabı kusur dağılımına göre ödemede bulunduğu fazla miktarı diğer sorumlulardan tahsil edebilecektir.

2918 sayılı Kanununun 99 uncu maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca sorumlular arasında aynı esas tedavi giderleri dışındaki tazminatlar bakımından da geçerlidir.

Müşteşar Adına
Genel Müdür
Dr.Ahmet Genç